

Historie trampingu na Zlaté řece

Český trampingu má své kořeny v počátku tohoto století. Zvláště mladí lidé, doslova otrávení nudným městským životem a starostmi při práci v továrnách, toužili po zdravém životním prostředí, po volnosti a snažili se uniknout ze společnosti, v níž nenacházeli nic co by je těšilo, že společnosti sešněrované starými zvyklostmi. Tehdejší organizace Sokol a Skaut mnoha mladým lidem nevyhovovaly. Sokol byl drahý, Skaut příliš organizovaný a Svaz dělnické tělocvičné jednotny (DTJ) prožíval krizi — odtržení mas od vedení Svazu DTJ, které bylo, zvláště ve dvacátých letech, pod silným vlivem sociálního demokrata, pravice orientovaného předsedy DTJ Františka Hummelhause. Mladí dělníci, kteří s vedením svazu nesouhlasili, byli z DTJ vylučováni. A tehdy vznikl československý trampingu. Jeho zrodu napomáhala dobrodružná četba spisů Jacka Londona a Ernesta Thompsona. Setona o lovcích, zálesácích a divukrásných přírodních oblastech se složitými životními podmínkami, v nichž může obstát jen člověk pevného zdraví, důvtipný, pracovitý, bystrý, otužilý a samostatný. A to byl ideál většiny tehdejších mladých lidí. Všednost měšťáckého života a jeho úpadkovost si vynutila protiklad, který se u části mladých lidí projevil v trampském hnutí. Výchovná stránka trampingu rozvíjela v člověku vlastnosti, které tehdejší společnost mladým lidem nedávala. Byla to především nebojácnost, kamarádská soudržnost, sebekázeň, výchova k soběstačnosti a především krásný vztah k přírodě. Všechny tyto vlastnosti pomáhaly přetvářet mladé hochy ve zdravé, poctivé muže, hrdé na své lidství, muže pevných charakterových vlastností.

Zdálo by se při povrchním pohledu, že trampingu je napodobeninou nějakého cizího vzoru. Ale je tomu zcela naopak. Průkopníci našeho trampingu používali jen cizích výrazů, které „zaváněly“ exotikou. Například název tramp převzali z knihy Cesta Jacka Londona. Anglický výraz tramp (čti tresp) značí tuláka, pobudu apod., v českém překladu by v tehdejší společnosti výletníkům nijak neprospěl, a tak používali originál.

Vlastní trampské hnutí — jak bylo pěstováno u nás — bylo jediným trampingem na světě. Trampingu u nás s náznakem volnosti, života nespoutaného předsudky, se sportovní soutěživostí a s výchovnými prvky mužného života lidí milujících přírodu především své vlasti, byl ve své podstatě vždy jen a jen náš, osobitý a původní.

Ve světě existují též trampské osady, ale ty zakládali většinou naši trampové

nebo vznikaly všude tam, kam pronikly naše trampské časopisy. Na příklad v roce 1931 ve Francii založil osadu tramp Strnad z naší osady Santa Puelo. Později jiní tak učinili v Jugoslávii, v Bulharsku, v Mexiku, na Kubě, na Aljašce.

V trampském hnutí působilo mnoho později význačných osobností veřejného, politického i kulturního života. Jen namátkou jmenuji spisovatele a novináře Gézu Včeličku, malíře Zdeňka Buriana, novináře Karla Melíška, s redakcí časopisu Tramp spolupracoval například spisovatel a novinář Karel Kondrád, Achille Gregor, dopisovatelem byl i herec a malíř Emil Artur Longen, spisovatel a diplomat Norbert Frýd a mnoho dalších.

Tuto počáteční dobu českého pokrokového trampingu dokládá vlastními slovy Bohumila Vaníčková: „... byli to mladí dělníci, úředníci i prodavači, většinou nezaměstnaní, nebo ti, kteří měli hluboko do kapsy, kteří hledali únik z bídy a problémů doby v pobytu v přírodě. Přidávali se i studenti z chudých rodin. Z pražských ulic vycházeli do volné přírody, velice často pěšky, protože ani na vlak neměli. Trampingu se rozrůstal, a tak se oficiální kruhy snažily podřídit trampingu vládní politice...“ A paní Božena Kovrzková z Luk pod Medníkem k tomu dodává: „... naše osada se jmenovala původně Děti neklidu, ale tento název dost provokoval, byli jsme dost doleva, tak jsme název později změnili...“ „dejme však slovo opět Bohumile Vaníčkové: „Hospoda U Černých ve Vojtěšské ulici v Praze byla i místem, kde se připravovaly různé celopražské „trampské potlachy“, časopis Tramp, akce Jack London klubu i Divadla mladých... kde Géza Včelička čítal nové básně nebo čerstvě napsané kapitoly Policejní hodiny, zpívali jsme i písně Jaroslava Ježka.“

Třicátá léta se stávala údobím třídní diferenciace, vzniku lidové fronty. Mezi prvními dobrovolníky, kteří šli bránit Prahu u Madridu, bylo mnoho účastníků trampského hnutí. Ne jinak tomu bylo za druhé světové války, kdy mnozí trampové prošli bojišti na různých frontách. Josef Peterka = Bob Hurikán organizoval a řídil trampskou tzv. Brdskou zimní brigádu atd.

Vraťme se však k počátkům trampingu a věnujme se jeho vlastním projevům. V sobotu po skončení práce vydávali se pražští kluci na „průzkum“ nejbližšího pražského okolí. Říkalo se jim „divocí skauti“. Prvním jejich eldorádem bývalo Prokopské údolí. Skalní masívy a jeskyně, to bylo prostředí, kde po vzoru zálesáků zkoušeli své schopnosti. Později se proud odvážných slídlil vydával z Prahy proti tokům řek Vltavy, Berounky a stále dál a dál. První cesty, tzv. toulky, bývaly jednodenní s večerním návratem domů. Jítí tehdy na noc do lesů byla velká odvaha. Každý z těch toulkařů však chtěl prožít kus romantiky indiánek, toužil po bílých skalách, po proudících vodách v korytech kaňonů, po večerních

obřadech indiánských kmenů uprostřed lesů a skal u táborového ohně. Chtěl také sám být přítomen „zrodu dne“, kdy slunce vystupuje z mlhavých oparů nad vodami a lesy. A taková kouzelná místa nacházeli ti chlapci i u nás nedaleko svých domovů — za Chuchlí, u Zbraslavi, u Jarova, Závisti, v Bojovském a Károvském údolí nebo na Libřici v Zahořanském dole, u Řevnic a v Brdech. Původní toulkaři jednotlivci se postupně spojovali v party, ty pak vytvářely „smečky vlků“, které se již nebojácně začaly rozlévat na sever, západ i jih od Prahy. Smečky vlků již byly silou, která umožňovala žít v přírodě podle vlastních romantických představ, a to i po několik dnů. Na oblíbených místech vznikala tábořiště. Jako kdysi praobyvatelé naší země vydávaly se smečky vlků podél toků řek, od nich pak proti proudům jejich přítoků a údolními ústícih kotlin do hlubin vnitrozemí. Byly to objevné cesty a vyprávění o nich lákalo další toulkaře. Řeky a nová údolí byly křtěny podle indiánských vzorů. Nové názvy byly všeobecně uznávány a používány. Tak se nemluvílo nadále o Berounce, ale o Staré řece, místo Vltavy to byla Velká řeka a Sázava byla Zlatou řekou. Kocábě dali nové jméno Hadí řeka. Všechny tyto názvy byly opodstatněné historicky a odpovídaly i charakteru vodního toku. Berounka byla Starou řekou proto, že byla známá ze Starých pověstí českých, kdy Krokovy dcery Kazi a Teta si postavily svá sídla na břehu této řeky. Vltava — Velká řeka vždy byla a dodnes je v porovnání se všemi ostatními trampskými řekami vždy řekou velkou. Na Sázavě bylo zlato od pravěku, rýžovali je již Keltové.

Mezi první party patřili trampští bohatíři Frank, Krysa, Němec a Chanda z Prahy. Ti pro svůj vysněný ideál dobrodružství opouštěli město, namnoze jen s krajíčkem chleba a kouskem špeku, aby se za den, dva vraceli s rozšířenými očima a ještě s větší láskou k volnému životu i s nadějí a očekáváním konce dalšího týdne. Tito chlapci „působili“ na Velké řece nad Svatojánskými proudy na Kletecku, v místech později založené osady Ztracená naděje, dnes Ztracenka. Tam založili tábořiště zvané Roaring camp, tj. Tábor řvavých, byl to název přílehlavý, neboť zpěvy při večerních táborácích se protahovaly dlouho do noci a někdy se asi měnily v řev.

Druhá parta průkopníků českého trampingu — Tondy Militkého, Honzy Kvapila a Čendy Kožíška, rovněž z Prahy — tábořila většinou na Zlaté řece v Údolí chroustů u Hvězdonic. Čenda Kožíšek dostal později přezdívku Fred.

To bylo v období před první světovou válkou. Když parta z Tábora řvavých končila čtrnáctidenní dovolenou a plavila se po Velké řece k „Městu milionů“, tj. Štěchovicím, zastihla je mobilizace. To byl rok 1914. Národ byl verbován do „velké řeže“ za císařskou rodinu, která se dovolávala svatosti svého prá-

va vládnout a válčit a dogmaticky „svým“ národům troubila, že půjdou bojovat za svoji vlast! A tak kamarádi trampové museli vyměnit vesla a pádla za pušky a od mnoha táborových ohňů v dálavách lesních zákoutí odcházeli do ohňů dalších bojišť, odkud se mnozí již nikdy nevrátili.

V ten čas se Město milionů ještě hrozilo toulavých trampů putujících přes Štěchovice do Tábora řvavých. Ne pro nějaké zlé skutky, které by snad trampové dělali, ale proto, že Město milionů vyjíдали. Zásobování vesnic bylo špatné. Přesto jsme mohli s odstupem let pozorovat, jak tramping a cestovní ruch vůbec Štěchovicím i celému povodí Velké řeky pomohl. Zpočátku to ale byly jen tlupy opovrhovaných mladíků, před nimiž se s třeskotem zabouchávaly dveře domorodců.

Toto první období českého trampingu — **doba indiánská** — však měla své hluboké kořeny v duši Čechů, kteří odjakživa sympatizovali s utlačovanými národy i indiánskými kmeny bojujícími proti přesile „bílých“. A tato sympatie jistě byla i příčinou četných indiánských přezdívek používaných trampy. Generace z počátku tohoto století hledala svůj vzor právě u Indiánů, ale již dávno před ní žilo několik generací, které se k indiánskému stylu života v přírodě a k čestnosti hlásily, byl jim vzorem, obdivovaly jej a mnohým byl i uměleckou inspirací zcela mimořádného významu. Jen letmo vzpomeňme několika našich význačných umělců, kteří svá díla spojili s indiánskou tematikou a svérázem. Například Mikoláš Aleš, pro něhož byli Indiáni zpodobněním jeho snu o člověku přirozeném, civilizací nezfalšovaném a neutiskujícím. Soucit a dojetí nad tragickým koncem indiánských kmenů ztvárnil ve svém cyklu Živly. Nezávisle na Alšově inspiraci ve zcela jiné umělecké podobě vytvořil básník Josef Václav Sládek krásné elegie Na hrobech indiánských a přeložil jedinečnou poemu jímavých veršů Longfellowých Hiawatha. K těmto našim dvěma význačným umělcům inspirovaným indiánskou tematikou bychom mohli připojit výčet mnoha dalších osobností. Ale vzpomeňme aspoň jednoho z nich, a to Antonína Dvořáka s jeho monumentální symfonií e-moll — Novosvětskou. Silná touha lidí po romantice není ničím novým. Vzpomeňme zde jen Karla Hynka Máchu, který doslova zahořel pro romantickou krásu naší vlasti, naší přírody, toulal se českou krajinou a objevoval její nesmírné krásy, jež tehdy ještě jen málokdo vnímal. Z Prahy se vydával povodím Berounky na Karlštejn, na Žebrák a Točnick, zavítal i na Křivoklát, do Krkonoš, do severních Čech i do Posázaví. Několikrát byl v Týnci nad Sázavou, kde v Brodcích bydlila jeho Mária Stichová, byl i na blízkém hradu Kostelci nad Sázavou, na Konopišti, na Kožlí i v Sázavském klášteře; a při své cestě do Itálie přenocoval 4. srpna 1834 v Jílovém u Prahy a dokonce zabloudil

v Kněžích horách u Těptína. Karel Hynek Mácha podlehl kouzlu české přírody a učil ji svým dílem milovat. Byl jedním z průkopníků volného a romantického života v přírodě.

Tolik ve stručnosti o prvním trampském období v českých zemích, tzv. pravěku trampingu čili době indiánské, a o historických kořenech, z nichž se trampingu rodil.

Období prvního trampského útlumu v letech 1914 – 1918

Trampování neustalo zcela ani ve válečných letech první světové války. Bylo sice silně omezeno, protože nebyly na trampování ani podmínky ani nálada, nebylo co jíst. A tak znalosti venkova v okolí Prahy z dob předválečných sloužily více méně k opatřování potravin na venkově.

Ve válečných letech do první party trampů na Velké řece Franka, Krysy, Němce a Chandý přibyli další členové John Drábek, Amca a Rudla Moučka.

Druhá parta Tondy Militkého, Honzy Kvapila a Čendy Kožíška u Hvězdonic se rozrostla o Vencu Kudrnáče, později ještě o Jardu Veselého, Honzu a Ládu Fleiche a Jardu Šídlo. Za války jezdili za Velkou řeku také a dokonce byli ve Štěchovicích na obecním úřadě přihlášení na „chlebenky“ (zásobovací potravinové lístky).

Jezdilo se i na Jarovskou pláň a do Károvského údolí nebo na Vranskou prérii.

Jarovská pláň je obrovská louka táhnoucí se po pravém vltavském břehu až ke skalnímu masívu Homole proti Strnadům. Pláň byla křovinatá, místy s palouky a vodními nádržemi. Byla vítaným tábořištěm jak skautů, tak vodáků i trampů. Na Jarov se jezdilo dávno před 1. světovou válkou. Zájem o toto staré tábořiště na Velké řece neutuchal, naopak tam později vyrostla velká chatová oblast, kterou však v roce 1940 zničily ledy. Jarovská pláň je památná tím, že vychovala mnoho dobrých táborníků, na ní byla první trampská slezina, tj. sjezd trampů z celé země ve dnech 7. až 9. června 1930. V blízkosti na tzv. Kopanině vznikla osada Nové Toledo.

Vranská prérie bylo překrásné tábořiště v zátoce Velké řeky blízko Vraného. Toto místo vyhledávali téměř všichni vodáci. Bylo poslední zastávkou před Prahou při sjezdu Velké a Zlaté řeky. Postavením přehrady ve Vraném v r. 1935

tento kout však nenávratně zmizel, dnes hladina přehradní nádrže patří jachtině a vodnímu lyžování.

Károvské údolí — zvané též Údolí zpěvného ptactva zkracuje cestu z Jarova do Zlatého údolí na Libřici. Údolí pojmenoval Iren Osendorf z tlupy trampů „Rawhide“, který je navštěvoval již v letech 1921—1922 po rozpadu své původní tlupy. Iren v názvu údolí vůbec nepřeháněl. Listnaté i jehličnaté stromy pokrývající obě stráně tohoto údolí byly hnízdištěm mnoha opěrenců, kteří svým zpěvem výletníky okouzlovali. Polochatř vystavěná Irenem za pomoci Velkého Toma byla nazvána Eldorado, střechu měla z plechů ze sudů od karbidu. Po určitém čase se však Iren i Tom zase s tlupou sešli a jezdili pod Medník.

Povězme si nyní něco o dalších tábořištích a osadách na Velké řece a jejím okolí.

Chatová oblast Na koutech patřila milovníkům slunce. Je v těsné blízkosti zastávky Skochovice na pravém břehu Velké řeky. Nejstarší chaty zde byly Yellow a U černouška, obě postavené ve dvacátém roce.

Údolí stínů je přiléhavý název pro krásné a temné, hluboké údolí od Měchenic k Bojovu podél Bojovského potoka. První osada tam byla založena již v roce 1924. Před tímto rokem to bylo známé tábořiště. Tam jezdil trapper Rola a přezdívali mu Létající blesk. Od založení osady byl Rola šerifem až do začátku 2. světové války. Na Údolí stínů se hodně sportovalo, zvláště od roku 1929. V roce 1931 i 1932 vyhrálo Trampský pohár, což byla nejvyšší trampská trofej. Osada měla dvě tenisová a dvě volejbalová hřiště. Údolí stínů je rozděleno na Dolní a Horní část. Mezi nejstarší chaty patří Ohio, KaKi-Jára, Trafika a Magistra. Na Dolním údolí pak chaty Vatra, Balvan, Dája, od ní přes potok v tzv. Luh Mandalay, Granada, Brigant, Forest, Zvíkov, Orlík, Mílada, Šatlava, Arkansas, Ontarie, Seward, Večerní hvězda, White horse, Samotáři, Old Fortress, Fereqid a Amazonka, u spáleného mlýna pak Darling, Maggas, Manitoba.

Staříčkou osadou je osada Ježov za Mníškem pod Brdy u Malé Hraštic. V těch místech stanoval již před 1. světovou válkou redaktor Rodokapsu Pepa Milde, sám byl veliký sportovec, v jízdě na koni dosahoval pěkných výsledků.

Zahořanské údolí se táhne od vesnice Zahořany podél Zahořanského potoka, který ústí u Libřice na pravém břehu do Vltavy. Ze Zahořanského údolí odbočuje Zlaté údolí. Obě tato údolí byla trampy objevena již před 1. světovou válkou. Bývala tam překrásná tábořiště uprostřed panenské přírody. Již v roce 1919 toto údolí obsadili první osadníci — chlapi z Cukrárny, z Albatrosu a ze Spálenky. Během dalších deseti let nastal na Zahořanské a Zlaté údolí obrovský tah, tzv. velký shon.

Cukrárna byla nejstarší boudou na celé Libřici, jak se tam také říká. Postavil ji v roce 1922 ing. Wenig a F. Kudla, ale již na jaře následujícího roku ji darovali Františku Průchovi zvanému Planchet. Ten sídlil na Aljašce na Zlaté řece. Na Cukrárnu s ním jezdil Venca Bobek, Ivo Štědrý, Olda Novotný, F. Klečák a Richard. Do chaty zatékalo, Kudla si sem tam nějaké to prkno z chaty odnesl, a tak ji Planchet zapálil. Oba odešli na Zlatou řeku, kde v Údolí chroustů založili Aljašku.

Stará osada Albatros byla založena na levém břehu Zahořanského potoka ještě tzv. divokými skauty v době kovbojské, snad někdy kolem roku 1919. Pocházeli z pražské Vojtěšské čtvrti — Josef Jelínek, Karel Kabát a Franta Podhorecký, vedl je Pepa Jelínek. Dále k nim patřili Jarda Mestek, Jarda a Tonda Hradečtí. Brzy potom přibyli bratří Bartůňkové, Viktora, Řeřábek, Špaček a bratří Petkovovi. Ti dva poslední měli přezdívku Rogieho a Brinda. „Jednou si Brinda vyšlápl na tramp až do Jižní Ameriky a již se nikdy nevrátil“ — tak je zapsáno v osadní kronice. Parta z Albatrosu byla členem Svazu českých trampů a tak měla slevu na železnici. To jim umožnilo zajíždět vlakem proti toku Zlaté řeky až na Horní Sázavu a zde v roce 1921 založili tábořiště v Ratajích u Iváně. V roce 1923 jich část jezdila až k Českému Šternberku.

Osada Albatros zakoupila v roce 1920 ve Štěchovicích pramici pro dvacet osob a na ní každou neděli brázdívali Velkou řeku až k Honzovi do Svatojanských proudů, jezdili na návštěvy do osady Ztracená naděje (Ztracenka). Stali se z nich první vodní trampové! Protože Zahořanský potok je k Albatrosu nesplovňný, kotvili na šenkýřově louce a Na skalce. Pepa Jelínek si od července 1923 pronajal pozemek a počal se stavbou osady. Podílníky prvních dvou osad s Jelínkem byli Kabát, Vostrý, Mandík, A. Hradecký a Joska Hokr. První chata se jmenovala Radnice. K druhé osadě přibyli podílníci Špaček, Bartůněk, Řeřábek a Petkov s Jardou Novákem (o něm viz část Trampská píseň), Jarda Novák přišel na Albatros ze Ztracenky. V létě roku 1923 se Albatros zúčastnil sportovního utkání s osadníky z Rataj nad Sázavou. V roce 1927 byl uspořádán sportovní den — I. trampská olympiáda za účasti sportovců z Utahu, Gold Riveru, ze Skalního údolí, z osady Rodwai, Arakwai a Albatrosu. Zúčastnilo se jí přes 100 závodníků. Tímto sportovním činem se osada Albatros zapsala do trampských dějin zlatým písmem. Závody pak pořádali každoročně.

Osadu Šedesátka založil František Kudla v roce 1923. Spálenka z roku 1923 má „posmrtné“ jméno, dostala je po vyhoření. Osadu založili F. Sláma zvaný Cody, Škvrňa, Pepa Dvořáček zvaný Sepinda, s Ančindou a Muskou.

Odnoží Zahořanského údolí je tzv. Zlaté údolí, za křítile je považován Světlík zvaný Wintrop. Byl to samotář, ve Zlatém údolí stanoval již v roce 1916. Chatu postavil v roce 1923 a dal jí jméno Traps Wille. Již v roce 1924 se vedle něho usadil Chmel zvaný Had se svou ženou Lenkou zvanou Hadicí. O rok později založili osadu Franta Kříž zvaný Pyskatý a Harry Krejčí, a dali jí jméno Hvězdičky. Toto údolí, původně zvané Měsíční, překřtil u jednoho táborového ohně Wintrop na Zlaté údolí.

Hvězdičky se dostaly do držení čtyř děvčat — Máši, Jarky, Heleny a Běloručky, čímž se staly první „žabi“ osadou trampských dějin! Děvčata v době kovbojské na sobě nosila to co chlapci včetně torny a revolveru.

V roce 1926 přišel na Zlaté údolí Jára Bělor, zvaný Levis, pozdější známá trampská osobnost, a založil chatu White horse (Bílý kůň).

Početná chatová osada Hawai byla založena v dobách velkého náporu na Libřici kolem roku 1924. Původně sdružovala kolem 25 chat, známější jsou Sunside, Indian, Old Boys.

Spojené osady Podolské založili osadníci výhradně z pražského Podolí někdy kolem roku 1926. Bývala to pistolnická osada, známější chaty jsou Aljaška a Winetou.

Osada Orlík je rozložena na levém břehu Zahořanského potoka a v půlkruhu na přilehlých stráních. Ze všech osad Zahořanského a Zlatého údolí má největší sportovní prostory. Založil ji v roce 1933 Pepa Jelínek z osady Albatros. Jelínek zde měl chatu již v roce 1929. Zastával šerifský „úřad“ pro osadu Orlík i Albatros společně ke spokojenosti všech osadníků, a to až do roku 1936. Tehdy se trvale přestěhoval na Albatros. Osada Orlík zahájila svoji činnost ze 30. 4. na 1. 5. 1933 vztyčením vlajky a sportovním dnem. Známější chaty na Orlíku jsou Lamona, Kanada, Mája, Yukon, Pod bukem, Rio Rita, Granada, Yukoncamp, BO-BO a Heja.

Staré tábořiště Anglický park bývalo v Libřickém údolí. Začínali v něm táborníci Světlík řečený Wintrop, Broches — seržant kanadské jízdy, Jára Bělor zvaný Levis, Kotě, pard Starého Racka, Teddy Hovler řečený Švýcar. Avšak již ve čtyřicátých letech byl Anglický park velice poničený a později zanikl úplně. Mimo uvedené tábořičky tam zajížděli i tzv. Ohníčkáři — Hobarti čili „ze skla vyfouknutí“. To byla zvláště veselá parta. Traduje se, že ti měli vždycky co oslavovat. Slavili třeba nové tkaničky do bot, novou sekerku apod. Zkrátka u nich se slavilo stále, kdykoliv se prostě parta sešla. Šerifoval jim Old Jack Hobart řečený boxer. Po širokém okolí byl znám svým levým hákem. Jeho zástupcem byl Packard, ten zas byl výborný plavec — kraulař. V roce 1928 uspořádal plavecký

závod Štěchovice – Libřice (závod se jmenoval Hobartcamp) a vyhrál jej. Dalšími význačnými táborníky Anglického parku byli i Kalvíkovci a Angličtí abstinenti – majitelé pozdější osady Eldorado.

Při ústí Zahořanského potoka do Vltavy v těsné blízkosti bývalé zastávky Libřice stávala stará plavecká a voražská hospoda zvaná U Adlera, později Kouřovka. Ta bývala svědkem slavných i méně slavných trampských období celého Zahořanského údolí. V letech 1985 a 1986 však byla demolována.

Doba velkého hemžení (též shonu) 1918 – 1926

V prvním poválečném roce 1918 jakoby se provalila stavidla zadržovaných snah po rozvoji volného zálesáckého života uprostřed přírody. Oživená lidská společnost po přestálých válečných útrapách, doufající v lepší časy v nové republice, vyrazila do přírody. V okolí řek nastal čilý ruch. Poválečná hospodářská konjunktura dodala radost ze života, umožnila investovat nějaké peníze i do chat.

Na Velké řece založil Tonda Militký se svou tlupou v letech 1918–1919 u Svatého Jána v Proudech tábor Hučící peřeje, kam před tím pravidelně jezdil. Hospodářská konjunktura zasáhla i filmovou tvorbu. Amerika zaplavila svými filmy celou Evropu. Již v roce 1919 docházely dobrodružné filmy z Divokého západu. Prvním v sérii těchto filmů byl vícedílný film Červené eso. Ten prý přímo oťrásl duši trampů, jimž se tehdy ještě jinak neříkalo než „divocí skauti“. Kluci i děvčata se začali oblékat podle filmových vzorů, herce napodobovali chováním i mlouvou.

Tehdy začal pravý tah na Divoký západ. Z obyčejných českých jmen Anička, Máňa, Boženka se přes noc staly Annie, Mary, Bobiny nebo Daisy, Betsy a Virginie. U kluků to bylo ještě výraznější. Z Jardy byl Harry, z Pepíka Bob, z Oty třeba Brandy, ze Zdeňka Železná pěst, z Jendy John, z Jakuba Jack, ale zrodil se i Bill, či Velký Bill, Divoký Jack atd. K těmto přezdívám se přidružovala jména bývalých zálesáků a Indiánů a vznikala příjmení jako Farnum, Dawson, Old Shatterhand, Swenny, Grizzly, dále Tom, Sam atd.

Změnil se i úbor, z dosavadního „co každý měl“ na manchestrové kalhoty, sáčko, čepici, ti šťastnější mívali americký klobouk z výprodeje za 10 Kč. Do výbavy se sháněly „kochmašiny“, to byly staré polní vařiče italských horských plu-

ků, italské torny, šálky, polní láhve, polní lopatky tzv. feldšpány a vojenské sekyrky zvané pikly. Počaly se tvořit party svobodné, žádnou organizací neseňrované, které pobytem v přírodě v sobě objevovaly duši kovbojskou. Tyto party, na rozdíl od prvních osadníků, společných majitelů srubů a skupinových chat, nepěstovaly žádné sporty mimo vlastní turistiku a vrhání nožů, zápasy, házení kameny a střílení ze špuntovek nebo z flobertek. Zde je nutné objasnit význam slova osada dříve a dnes. Tak dříve osada znamenala jednu chatu nebo srub postavenou společnou prací i finančními prostředky několika trampů, zatímco dnes pod slovem osada musíme rozumět skupinu chat soustředěných v určité chatové oblasti, která je řízena osadním výborem. V čele starých osad byl šerif, obyčejně nejzkušenější tramp z osadní party nebo prostě přirozený vůdce uznávaný za šerifa všemi ostatními osadníky. Dnes je šerif, čili vedoucí osadního výboru, volen a je odpovědný za činnost celé skupiny chat, tedy celé osady.

Na toulky nebo také čundr se dříve vozily housle, mandoliny a teprve později kytary. A že ve vlaku či na parníku bývalo vždy veselo, jistě dosvědčí všichni pamětníci. Přeplněná lokálka jen supěla a doslova hřměla trampskými písničkami, které se rozléhaly okolím. Díky lokálce, kterou trampové pokřtili na Posázavský pacifik, se na cesty mohlo brát více věcí, na starých tábořištích se roubily sruby, jež byly základem tuláckých osad. Party bývalých divokých skautů s názvy zálesáckými a indiánskými, jako Černí medvědi, Supové, Černí vlci, Utahové začaly měnit jména. Nahrazovaly je názvy kovbojskými a podél řek již putovaly party trampů v legínách, charapérech, širácích, s okovanými opasky a šerifskými hvězdami. Tak se doba indiánská začala přetvářet v **dobu kovbojskou**.

Nikde na světě jistě nebylo tolik šerifů jako v letech 1919–20 u nás v Čechách, nikde se v různých dílnách a továrnách asi neztrácelo tolik mosazného plechu a v domácnostech cídidel na kov jako tehdy v Čechách! Tkalcovny nestačily vyrábět strakaté látky na košile. Ale nosily se mnohde i černé košile s bílým lemováním. Střechy klobouků pěkně promáčknuté byly tehdy módou. Široké opasky pobité čalounickými cvočky se jmenovaly „Nedejme se!“ a byly nezbytným doplňkem správného kovboje. Rovněž tak kolt, či vlastně jeho atrapa, a zálesácký nůž patřily k nezbytnostem kovbojské výstroje.

Byly tehdy i party černě oděné od hlavy až k patě, podle vzoru Toma Mixe, těm se říkávalo jeptišky. Taková parta jeptišek tábořila u Davle v jeskyni proti Sv. Kiliánu a také pod Hláskou u Senohrab na Zlaté řece. Táboření se měnilo v dlouhodobé stanování, a to pak osadnění. Tulácký život starých trampů se měnil. V osadách se sportovalo, ale toulání krajem se postupně omezovalo.

